

volt az a 2-ik számú Werken is, vagy magyarul erődn, ahol kérték a tiszt urat, fájdalom, *magyar embert*, hogy engedje meg, hogy karácsony este azaz 26-án este 10 óráig mulassanak. Azt meg is engedte, de persze őt daloltak tánczoltak stb. Azt a hadnagy mindjárt eltiltotta, hogy cipőbe tánczolni nem szabad; arra levetették a cipőt és mezitláb tánczoltak. Később megtiltotta, hogy a padlón ne ugráljanak, mert az őt bántja; azután az ágyakon tánczoltak, de az ágyak összedültek és még nagyobb zaj lett. Erre a hadnagy revolverrel és kivont karddal ment közbük és a hadi czikkeket olvasta fel nekik, így zaklatta őket folytonosan, mikor elvégezte a felolvasást, parancsolta, hogy akinek valami kérése van, lépjen előre. Vagy huszan öregek előre léptek, hogy engedje meg, hogy dalolhassanak és 10 óráig mulathassanak, de mivel a szoba keskeny egyet léptek előre, akkor már nem voltak az előírt három lépésre tőle és mivel mind előlépett és oly közelre őtől, ő ezt mindjárt összebeszélésnek, lázadásnak minősítette és hogy őtet bántani akarták, a mi eszében sem volt senkinek. O mindezeket rögtön feljelentette, amire 16-ot közülük rögtön elzárták.

Hogy a *kapuról a sást lelépték volna*, az *nem igaz*, mert nincs is sas a kapu, hanem ez a felirat van a kapu felett a kőbe vésvé:

*Defensions-lager
Nex-Bilek.*

Továbbá, hogy otthagyták volna a Werket és lementek a Lagerba, azt megtették néhányan, de a parancsnok engedelmével, hogy ők a Lagerben mulathatnak este 8 óráig, — ebből más nem igaz.

Ami a *felségsértést* illeti, az fájdalom, de *igaz*. De azért nem szabad az összes bileki katonákat elítélni, mert nézzük csak az civileket, egyik kormánypárti, a másik függetlenség, a harmadik szocialista, a 4-ik anarkista, ez úgy van itt is, ahol 1500 ember van és fájdalom, volt közöttük is egy ilyen *anarkista*.

Hogy ez mind így van, azt testvéri szavamra mondom, ámbár sokan szándékosan másképp adják elő az egész dolgot.

Ezzel bezárom azt hiszem elég hosszú levelemet.

Csókol szerető öcséd.
Isten veled a viszontlátásig.
Ezt a levelet oda adhatod bárkinek, de engem el ne árulj ha újságba teszik.

Ennyire zsugorodik a szenzáció. A szegény bakák bünhődnek Bileken, ez esemény tendenciózus leírása folytán

más helyen is ütött ki fegyelmellenség, ott is bünhődnek a katonák, de soha a lelketlen izgatók, hazudozó riporterek.

Ilyenféle fogással sem az obstrukciónak, sem a hazafias ügynek nem használ senki.

A helyzet.

A politikai helyzet kezd válságos lenni a Tisza-kormányra. Bécsben legalább így ítéli meg a helyzetet. Tisza harmadfél hónap alatt nem tudott elérni semmit; novemberre ígérte az ujonczozást, de az obstrukció még sokáig elhúzódik végéig senki sem látja: a küzdők csoportja erősödik folyvást s emellett *Tisza* mellett saját pártja sem lelkesedik, Apponyiék ott hagyták, az agráriusokra, mágnásokra és a még bent maradt volt nemzeti pártiakra nem számíthat; a Kossuth-párt pedig forrong, *Bedőházy* már kilépett a leszerelés miatt, kit csakhamar követni fog *Sobess Dénes*, *Lengyel Zoltán* és mások.

Héderváry pedig ismét előtérbe lép — audiencián volt a királynál, pedig már két héttel ezelőtt elkarták küldeni — Egyptomba.

Egyszóval a helyzetből ide s tova válság lesz.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 18.

Elnök: *Jakabffy Imre*.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök előterjeszti a beérkezett irományokat. Bejelenti, hogy *Molnár Jenőnek* engedélyt adott sürgős interpellációja megtartására a posta és táviratisztek pótlékainak kiutalása ügyében. Következett a napirend: az ujonczmegajánlás folytatolagos tárgyalása.

A néppárt szónoka.

Buzáék Ferencz: A néppárt nevében szóval fel és kijelenti, hogy a javaslatot nem szavazza meg. Attérve a katonai kérdésekre, hosszasan fejtegeti, hogy a miniszterelnöknek a reformokat illetőleg tett ígéreteit megcáz-

folják a hadügyminiszternek tett nyilatkozatai. Felhívja a miniszterelnököt, fjtse ki nyíltan, mik azok a reformok és engedmények, a melyeket oly fennen hirdetett. Mert ha azok tényleg csak olyan apró morzsák, mint a minőnek Pitreich elénk állította, úgy azt a néppárt el nem fogadhatja, de igenis kötelességének tartaná ismét a közdelem terére lépni. Kötelességüknek tartják ezt egyrészt a nemzet érdekeinek, másrészt pedig a korona tekintélye megóvása érdekében. (Ugy van! a balon.)

A miniszterelnök programját legjobban e kifejezéssel jellemezhetjük: *»nőse semmi, fogd meg jól«*. (Elnök derűtlenség.) Amíg tényleket nem látunk, addig ígéreteiben bízunk nem lehet. Várja a miniszterelnök nyilatkozatát és attól teszi függővé jövődő maguktartásukat. (Zajos helyeslés a balon.)

Kaas Ivor báró.

Kaas Ivor báró: A közös hadügyminiszter beszédével foglalkozik. Elmondja, hogy immár 12 hónapja, hogy a nemzet ilyen télen-séget kénytelen tűrni. Az a nézete, hogy Pitreich beszédével a kormánypártiak sem voltak megelégedve és hogy ők csak a k nyszerűség befolyása alatt állva nem emelnek szót az ellen. Szemére veti a kormánypártiaknak, hogy őket, kik védeimére keltek a haza jogainak, támaszkodva arra, hogy többségben vannak, ócsárolják és állandóan becsmérik. Majd a Kossuth-párt felé fordulva előadja, hogy: ők, kik maguk elé tűzték, hogy Magyarország teljes függetlensége mellett álljanak, kik évtizedekkel állottak az elvek mellett (Közbekiáltások: És állunk ma is!)

Várady: Igen, otthon.

Kaas . . . most visszavonulnak és az ők kis csoportjukra szorítják a kötelesség teljesítését, a mely kis csoport — ugymond — nagyon kicsi ahhoz, hogy győzni képes lehetne, de erkölcsi kötelessége mellett a haza védelmében mindig, az utolsó pillanatig ki fog tartani! (Zajos helyeslés a Szederkényi-párton.) Majd kifogásolja a kormány gazdasági politikáját, mert a folytonos és újabb terhek, a melyek a katonai politika kielégítésére szolgálnak, tönkre teszik a már amúgy is gyenge lábon álló köznépet. Szemére veti a miniszterelnöknek, hogy ő nem törődik a köznép gazdasági állapotával, csak azzal törődik, hogy f-nnt mentől jobban megkedveltesse magát. Továbbá fejtegeti szükségességét a katonai magyar szellemű nevelésnek. Azt mondja, hogy nincs meg a miniszterelnökben a magyar kötelességérzet, az akarat, mert a katonai neve-

pedig: a hazának ugyancsak majdnem fentartó elemét képező katolicizmus.

Az 1900. év végén végrehajtott népszámlálás szerint u. i. a Magyar Birodalom 192 mill. főnyi népességéből a magyar anyanyelvűekre 88 mill., v. 46 sz., a róm. katolikusokra 117 millió, v. 61 sz. esett, — mely utóbbi arányszámban a lat. szert. róm. kath. több mint 51, a gör. szert. pedig közel 10 sz.-kal szerepeltek. Magyarországon (tehát a lakosságában több mint $\frac{7}{10}$ sz.-ában róm. kath. Horváth Szlavonországotól eltekintve), a magyarság 86 millió, a róm. kath. elem pedig több mint 10 millió lélekkel lévén képviselve, az első a népességnek 51, a második pedig 60 sz.-ára rugott, mely arányszámból a lat. szert. róm. katolikusokra 49, a g. szert. pedig 11 sz. esett.

Ezen számbeli tulsuly jelentőségében anynyiban még fokozódik, amennyiben, amint a magyar anyanyelvűek többségével szemben nem egy, hanem több egymással semmi nyelvi egységben, sem közös eredetből származó rokonságban nem álló nemzetiség található, így népességünknek azon 40 sz.-án, mely a nem katolikusokra esik, a kevés tagú egyházaktól eltekintve, négy, egymástól úgy hitelvi, mint közjogi tekintetben önálló s tekintélyes számú tagokkal bíró vallásfelekezet osztozkodik, melyek közül azonban a legnépesebb is alig éri

el úgy a birodalomban, mint az anyaországban a róm. katolikusok népességi hányadának egy negyedét.

Vidékek szerint tekintve, a róm. kath. egyház mindkét felekezettű hiveinek együttes száma a Tiszától északra, nyugatra és délre eső s összefüggő 5 országrészben u. m. a Duna jobb- és balpartján a Duna Tisza közén, Horvát-Szlavoniában és a Tisza jobb partján (60—70 sz.-kal abszolút, a Tisza balpartján és Erdélyben 40—42 sz.-kal ellenben relativ többségre emelkedik, s így csak egy országrészben t. i. a Tisza-Maros szögén maradunk a gör. keletiek 51 sz.-ával szemben, 39 sz.-kos quótánkkal minoritásban.

Érdekes és figyelmet érdemlő jelenségnek tekinthető az, hogy a magyar elem képviselésének maximális arányai, — Horvát-Szlavoniától s a leginkább tót Duna balparti vidékétől eltekintve, — a katolikusok arányszámának maximális mérveivel esik össze, — e körülményből aztán önként következik, hogy Magyarországon a legtöbb róm. kath. magyar anyanyelvű, viszont a magyar anyanyelvűeknek legtöbbje róm. kath. vallású. Ezen körülményt különben a többi között az 1890-iki népszámlálás is kétségbevonhatlan módon beigazolta, mert idevonatkozó adatai szerint, a mellett, hogy a magyarországi német és tót ajkuaknak több mint $\frac{2}{3}$ -da a róm. kath. egyház hivének

vallotta magát, mégis a lat. szertartásnak 57, a gör. szert. pedig 10 sz.-a magyar volt, viszont a magyar anyanyelvűeknek 59 sz.-a a róm. kath. táborához tartozott, mely arányszámból a lat. szert. 57, a gör. szert. pedig 2 sz. jutott. Az ezután következő években tekintettel különösen a lat. szert. róm. katolikusoknak alább ösmertendő kedvező számnövekvésére, e viszony mindkét irányban a magyar nyelv térfoglalása szempontjából csak javulhatott.

II.

Midőn a magyar-birodalmi, illetve magyarországi róm. katolikusoknak általános számával és földrajzi megoszlásával megösmertedtünk, talán önkéntelenül is azon kérdés támad fel bennünk, hogy egyrészt mély irányú fejlődésment eredményeinek tekintendők azon legutolsó alakulatok — másrészt, hogy a megösmert fejlődés alapján mit remélhetünk a jövőtől?

A fejlődésmentet irányának meghatározása és evvel annak megállapítása, hogy a hazai katolicizmus feltüntetett népességi osztalékában történt-e valamiféle, — s ha igen mily irányú számeltolás, vajjon az jelen állásában a multhoz viszonyítva a katolikus elem erősödése vagy gyengülése jelének veendő-e

lés dolgában nem akar a nemzet jogos kívánalmainak kivitele mellett állást foglalni. Majd a miniszterelnök elődeivel foglalkozik, kik közül sokan a magyar nép becsülését és szeretetét vitták ki maguknak. Például állítani szeretné azokat Tiszának.

10 perc szünet.

Ülés végén Molnár Jenő a következő kérdést intézte a kereskedelemügyi miniszterhez:

Van-e tudomása a t. miniszter urnak, hogy a posta és távirtda tisztviselői és alkalmazottai fizetési pótlékaikat még eddig meg nem kapták?

Ha igen, egy hajlandó-e a t. miniszter ur sürgősen intézkedni, hogy nevezettek ahhoz mielőbb hozzájussanak?

Katholikus Szabad Liceum.

Rendkívüli matinét tartott vasárnap a Katholikus Szabad Liceum a főgimnázium dísztermében. E rendkívüli matinéra dr. Szolcsányi Hugónak *»Mozzاناتok a magyar birodalmi római katolikusok életviszonyai köréből«* című értekezése adott alkalmat, a mely tanulmányt a Kath. Kör soron kívül vette be szabad liceumi előadásainak sorozatába. Az értekezés minden tekintetben díszére is válik ez előadási sorozatnak. A magyar katolicizmus fölényét kétségbevonhatlan adatokkal bizonyította a tudós felolvasó. Kimutatta, hogy a magyarság és a magyar állam ereje a katolikusokban rejlik, mert egy a fajmagyarságnak, mint Magyarországon egész lakosságának 60 százaléka római katolikus. Ez a számbeli arány folytonos és biztos növekedésben van, a mi a magyarságnak csak előnyére szolgál, mert a magyarság és a katolicizmus sorsát a történelem egybekapcsolta. Rámutatott arra a beolvasztó erőre, amelyet a katolicizmus által gyakorol a magyarság s általában oly érdekes adatokat tárt fel a közönség előtt, hogy teljességgel lekötötte annak figyelmét a tudományos komoly tárgy iránt. A tudós felolvasót zajos éljenek jutalmazták.

Szolcsányi felolvasása előtt öv. Tutsek Ferenczné énekelte el *»Frans Robertnek egy gyönyörű énekét«* Oszi dal címűmel. Nagy

terjedelmű, a hangot és énektudást erős próbára tevő énekszám ez, a melyben alkalmas volt Tutseknek a gyönyörű szopránját, kitűnő tehetségét és énektudását teljes fényben és erőben ragyogtatnia. Valósággal elragadta a közönséget a pompásan előadott énekszám, melyért a közönség a művésznőt viharos tapsokkal jutalmazta, a rendezőség pedig remek csokorral lepte meg. Az éneket *Beleznay* Antal kísérte zongorán a tőle megszokott művészetével.

Utolsó pont volt *Mazalik* Nándornak, az ifju gondokaművészek fellépte. Edes atyja, *Mazalik* József diszkrét zongorakiséréte mellett két számot adott elő gondokán: *Szuk* Lipót, Szerenádját és az *Ocskay*-szerenádát. Mind a két számban alapos képzettség, kitűnő tudás és tehetség nyilatkozott meg s a közönség teljes elismerését vívta ki velük az ifju zenész.

A jelen voltak a főgimnázium dísztermét teljesen megtöltötték. Közülök a következőket sikerült összejegyeznünk:

Ur hölgyek: Böszörményi Tildus, Beszedits Ilonka, Bolemann Sári, Csipkés Sándorné, Csordacsics Olga, Dús Lászlóné, Elő Jánosné, Ferdényi Olivérné, Ferdényi Ilonka, öv. Grünwald Henrikné, Grósz Erzsébet, Anna és Málka, Herkner Péterné, Herkner Elvira és Szidike, Harrach Józsefné, öv. Julier Vilmosné, Julier Margit, Kugler Antalné, Kiss Andrásné, Kappel Györgyné, Kappel Lottika, Klusacek Margit, öv. Kutka Béláné, Kutka Bella, Király Irma, Kreszta Mihályné, Kreszta Sárika, Kovács Ilonka, Mayor Miklósné, Mayor Miczike, Margitai Genka, Makray Tida és Katalin, Moess Károlyné, dr. Móré Pálné, dr. Molnár Imréné, Molnár Jolánka, Meluch Lajosné, Olasz Akosné, Peiser Sárika, Pallay Klári, Patzkó Aladárné, Rozslyay nővérek, dr. Szolcsányi Hugóné, Stark Róza, Szabó Ilona, öv. Vidovich Bonaventuráné, Vucskics Julia, Vass századosné, Vass Blanka, Tolnai Lajosné, Tolnai Ilonka, Trenhauser Rózsika.

Notabilitások: Grócz Béla kanonok, báró Karg János ezredes, dr. Móré Pál táblabíró, Novotny S. Alfonz, Kacsvinszky Andor, Böszörményi Géza, Dús László, Bozók Béla, Géczy Lajos, Gálbory Sámuel, Vidovich Béla, Bereczky Géza, Gubicza István, Kovács József, Kirchlechner Károly, Brém Lőrincz, Herkner Péter stb.

A kath. szabad liceum legközelebbi előadása vasárnap d. e. lesz a főgimnázium dísz-

termében. Tekintettel a közönség köréről felmerült óhajra, a rendezőség kiváló gondot fog fordítani arra, hogy a hatalmas terem ezúttal jobban legyen fűtve. A vasárnapi matinén szó-noki beszéddel *Kozáry* Gyula, a honvéd hadapródiskola új hittanára fog szerepelni. *Kozáryt* Pécssett mint kitűnő szónokot ismerte a közönség s Nagyváradon kisebb körökben már eddig is szép sikerei voltak az új katonalelkésznek. *A boldogságról* tartandó előadása tehát minden esetre nagy érdeklődésre tarthat számot. Kiváló érdekessége lesz a matinének dr. *Plopu* György táblabíró bájos ifju leányának, *Luciának* fellépeése, a ki zongoraművészetét fogja a Szabad Liceum nagy és intelligens közönségének bemutatni. Akik az ifju művésznőt eddig zongorázni hallották, felléptét előre mint igazi műélvezetet várják. Kiegészíti a két pontot dr. *Szolnok* Jenő és *Krasznay* Andor szavalata.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Jan. 24. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 10. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Márcz 24. Kath. Szabad Liceum böjti estélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárúnnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szó-noki beszédével (estély.)

* **Személyi hir.** Dr. *Beöthy* László főispán Bihar-Nagy-Bajomba utazott, ahol a sárréti vadásztársaság nagy vadászatot rendez.

* **Dr. Prohászka Ottokár és dr. Karácsonyi János egyetemi tanárok.** A magyar katolikus tudományosság két kúszkeségét éri a rég megérdemelt kitüntetés. Mint biztos forrásból értesülünk, dr. *Prohászka* Ottokár és dr. *Karácsonyi* János legközelebb egyetemi tanárokká fognak kineveztetni és pedig *Prohászka*, a zseniális szónok, természettudós és mélyen gondolkodó bölcész a *Kisfaludy* A. Béla halálával megüresedett dogmatikai, *Karácsonyi* pedig, a kitűnő s nagy tudású történetíró a *Rapács* Rajmund lemondásával illetve kanonoki kinevezésével megüresedett egyháztörténelmi tanszékre. A kinevezések hírét mindenütt igaz örömmel fogadják.

a statisztika idevonatkozó adatfelvételei segítségével, könnyen eszközölhető.

A Magyar-Birodalom népessége 1891—900 között lefolyt évtized alatt 1.8 mill. fővel, v. 10 sz.-kal, ebből a róm. kath. vallású lakosság 1.3 millió fővel, vagyis önmagához viszonyítva több mint 12 sz.-kal, tehát az országos átlagot közel 2 sz.-kal meghaladva növekedett, külön tekintve a róm. katolikusok két csoportját, mindkettőnek számnövekedése erősebb ütemben történt a birodalmi népesség gyarapodásánál, még pedig a g. szertartásuaknál 0.6, a l. szertartásuak között több mint 2 sz.-kal. Mindezekből látható, hogy Magyarország népességének kedvező eredményei tulajdonképpen a katolikus társadalom közvetítésével értek el és ennek javára könyvelhetők.

Magában az anyaországban még erősebb volt a lat. szert. róm. katolikusok számbeli térfoglalása, amennyiben a tízévi országos arányt, majdnem egy millió taggal szaporodván, — 3 sz.-kal meghaladta és ezzel oly fejlődési mérveket ért el, minőkkel Európa legkedvezőbb népnövekedéssel bíró államainak csak nehányában találkozhatni.

Különben e jelenség, az idevonatkozó felvételek eszközlése óta szakadatlanul tett tapasztalatnak megerősítéseül szolgál. Hiszen még az 1869—80 között lefolyt 11 év alatt is, a mikor a kolera ugyancsak pusztított népes-

ségünk állományában, az izraelitáktól eltekintve minden egyéb hazai vallásfelekezet híveinek száma pangott vagy éppen visszaesett, s az ország összesen alig 1 sz.-kot haladó népnövekedéssel bírt, — a lat. szert. róm. kath. elem majdnem 5 sz.-kos népszaporulatot ért el.

Az 1900-ik évi eredményeket az 1857-iki évben kitüntettekhez viszonyítva beigazolhatni, hogy míg Magyarország népessége ezen 43 év alatt 39 sz.-kal, a két kath. felekezet 48 sz.-kal vagyis az országos arányt 9 sz.-kal meghaladva növekedett tagjainak számában; — még pedig a gör. szertartásuak, kiket az 1872—3 között dúlt kolera erősen visszavetett fejlődésükben, — csak 36 sz.-kal, ellenben a l. szert. róm. katolikusok több mint 51 sz.-kal, tehát az országos átlagnál 12 sz.-kal erősebben terjeszkedtek. Es az azon időszakra feljegyzett s összesen 5.5 millió főre ment magyar társadalmi népszaporulatból a róm. katolikusokra 3.9 mill. lélek, vagyis az össze sszaporulatnak 71 sz.-a esett, mely arányszámban a lat. szertartásuak 62. a gör. szertartásuak pedig 9 sz.-kal részesedtek.

Ezen fejlődési folyamatnak megfelelően kellett természetesen a katolikusokra eső népességi jutaléknak állandóan kedvező irányban alakulni és a statisztika tényleg beigazolja is, hogy a katolikusok népességi hányada az em-

lített 43 év alatt 58 sz.-ról 61 sz.-ra emelkedve a többi hazai felekezetekkel szemben 3 sz.-nyi tért nyert, mi életrevalóságának legcsattanósabb bizonyítékául szolgál. Különösen kedvező volt a l. szert. róm. kath. e viszonylagos számnövekedése, mely ugyanazon idő alatt nem egészen 48 sz.-ról 51 sz.-ra, tehát közel 4 sz. többlettel nyomult elő a magyar birodalmi népesség állományában. Mely viszonylagos térhódítás legnagyobb részben a magyarországi katolicizmus javára irható.

Hazánkban csak még az izraelita vallásuk száma növekedett ily kedvező, sőt viszonylag tekintve még kedvezőbb arányokban. Híveinek száma u. i. 1857-től 1900-ig 412 ezerről 852 ezerre, vagyis 100 sz.-kot haladólag növekedve több mint megkétszereződött és ezzel quótáját a népességi állományban, melynek ma közel 5 sz.-át teszi 1.4 sz.-kal megjavította.

Szemponyunkból örvendetes jelenségnek üdvözölhető az, hogy a l. szert. róm. katolikusok viszonylagos számbeli térfoglalása ország-szerte állandóan érvényesül. Így az 1891/900 közti évtized alatt egyedül Horvát-Szlavóniában mutatkozott 0.2 sz.-kal némi visszaesés, — ellenben az anyaország minden részében a katolikus elem relatív előnyomulása beigazolhatóvá vált; — 0.3 sz.-kal, legkisebb volt az különösen Budapest székes főváros miatt, mely

* A törvényszéki elnöki állás. Nap mint nap újabb és újabb kombinációkkal állnak elő a vidéki lapok a nagyvárad kir. törvényszéken Nagy Ferencz elhunytával megüresedett elnöki szék betöltését illetően. Legújabbban a Debreczeni Ujság az ottani kir. törvényszék helyettes elnökének **Baróthy Bélának** nevét hozza kapcsolatba ez állással. Ugyanis vasárnapi számában ezeket írja: . . . Sok kombináció forog közszájon: mi azonban eléggé hiteles forrásból vett értesülés nyomán megirhatjuk, hogy **6 Felső Baróthy Bélát**, a debreczeni törvényszék helyettes elnökét fogja a diszes tisztségre kinevezni. A kinevezés különben még e hó folyamán megtörténik.*

* **Aradás a megyében.** A Körözs felső vidékén és a bihari hegyek között, úgy látszik, szintén esőzések voltak s a hó olvadásnak indult. Meglátszik a Sáros-Körözsön is, de még jobban megdagasztotta az abnormis időjárás a Fekete-Körözs vizét, annyira, hogy egyes hegyeken, így Belényes-Ujlakon árvíz borította el a mezőt s elvágta az összeköttetést a község és a vasúti megálló hely között. Szerencsére azonban nagyobb baj nem történt.

* **Az iparváltások megrendszabályozása.** A debreczeni ipartestület felterjesztésére a kereskedelemügyi miniszter kimondta, hogy akik beszüntetik iparukat, azok a volt engedély alapján nem kezdenek meg később újra iparuk folytatását, hanem erre új igazolványt kell váltaniok. Nagyon üdvös határozat ez, melynek intenczióját nem ismerheti félre senki, aki figyelemmel kísérte a régi rend leple alatt folyó üzletszerű manipulációkat.

* **Szász Károly utódja.** **Szász Károly**, a budapesti helvét vallású superintendens tudvalevőleg nemrégiben nyugalmába vonult. Utódja **Baksay Sándor**, kiváló író lett. Tegnap bontották fel a kerületből beérkezett szavazatokat s 309 szavazatból 182 **Baksayra** esett, 119 pedig **Petri Elek** tanárra. Baksay az új superintendens 71 éves.

* **Halálozások.** Oszinte részvétellel értesítünk, hogy Debreczen előkelő társadalmának egyik kiváló tagja **Gaszner Károly** volt kereskedő, a debreczeni ipar- és kereskedelmi bank elnök-igazgatója, ki O Felsőjétől a koronás aranyéremkereszttel is kiltett tünetei polgári erényeiért, munkás életének 78-ik, za-

az ország legtávolabbi vidékével is érezeti hatalmas népfelszívó erejét s a mely főleg vallásfelekezeti szempontból a legkülönbélebb elemeket halmazza össze — a Duna-Tiszaközén; 14 sz.-kal pedig legnagyobb a Duna jobb partján.

A minket közvetlenül érdeklő Tiszabalti part vidéken a l. sz. róm. katolikusok népességi hányadának emelkedése közel egy százalékot ért el, Biharmegyében különösen 0.7 sz.-on állott az. Városunkban a legutóbbi két népszámlálás 10 évi idő köze alatt, az ev. reform. vallásúaknak közel 2 sz.-ra rugó viszonylagos előnyomulása folytán s a gör. keleteknek egy színvonalon való maradása mellett, valamennyi többi vallásfelekezet híveinek száma, még pedig az unitáriusok körében 0.1 az ágostaiak között 0.2 — a l. sz. róm. kath. és izraelitáknál 0.4—0.4 — a g. sz. róm. katolikusok között 0.7 sz.-kal — viszonylagosan visszaesett. Mindamellét a városunk népességében közel 31 sz.-kal képviselt l. sz. róm. katolikusok viszonylagosan többségben vannak, majoritásuk a gör. szertartásúak majdnem 6 sz.-ával erősen megduzzad.

(Folyt. köv.)

vartalan boldog házasságának 40-ik évében rövid szenvedés után vasárnap reggel elhunyt. Halála általános részvétet keltett minden körben, s nagy előkelő családot borított mély gyászba. **Gaszner Károly** halála közéről érintette **Kugler Albert** tekintélyes nagyvárad kereskedőt és esaládját. Egyik leánya **Mária** tudvalevőleg apósát gyászolja az elhunytban. A megboldogult temetése ma délután 2 és fél órakor megy végbe Debreczenben.

Egy derék özvegy: özv. **Wesselényi** Jánosné elhunyt is széles körben kelt részvétet. A 65 éves nő hosszabb idő óta súlyos betegségben szenvedett. Temetése ma, kedden délelőtt fél 10 órakor lesz a Szaniszló-utcai gyászháztól. A családi gyászjelentés a következő:

Wesselényi Mária férj. **Sándor Albert** és férje, valamint fia **János**; **Wesselényi Gizella** Mária **Clementina** **Orsolya-nővér**; **Wesselényi Erzsébet** férj. dr. **Ardelean Jusztinné** és férje; özv. **Reindl Károly** szül. **Takáts Mária** és gyermekei, ugyisint számos rokonai nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatja a legjobb anya, nagyanya, anyós, testvér és rokon özv. **Wesselényi János-né** szül. **Takáts Petronellá-nak** folyó hó 17-én este 7 órakor, életének 65-ik évében hosszas és kínos szenvedés és haldokló szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott gyászos maradványai f. hó 19-én, d. e. fél 10 órakor fognak Szaniszló-utca 60. sz. háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszentelni és a premontréi-rend templomában megtartandó gyász szent-mise után a várad-olaszi temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1904. január 18. Aldás és béke lebegjen drága porai felett!

Városunk egy köztisztviselőben álló polgára, **Rothauszky Ferencz** cipész iparos vasárnap este hirtelen elhunyt. Temetése ma (kedd) d. u. 3 rakor lesz a róm. kath. vallás szertartása szerint Csengery-utcai házától. — A család által kibocsátott gyászjelentés a következő:

Özv. **Rothauszky Ferenczné** szül. **Sarkady Eszter** a maga, valamint nevelt fia: **Klausz Ferencz**, **Klausz József** és **Eder Dániel**, testvérei: **Rothauszky Anna** és **Rothauszky Mária**; sógor és sógornői: **Sarkady László** és neje, **Nagy Lidia**, **Sarkady Gedeon** és neje, **Sarkady Gyula**, neje és gyermekei, **László Istvánné** és férje mély fájdalommal tudatják a szerető férj, nevelőapja, testvér, sógor és rokonnak **Rothauszky Ferencz**-nek f. évi január 17-én, életének 47-ik, boldog házasságának 21-ik évében hirtelen történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei f. hó 19-én, d. u. 3 órakor fognak Csengery-utca 16. sz. saját házában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszentelni és a várad-olaszi-i temetőben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1904. január 18. Aldás béke lebegjen drágai porai felett!

* **Zöldfa-utca — Rákóczy-utca.** Nagyvárad város szépészeti és közlekedési szakbizottsága ma, január 19-én délután 3 órakor ülést tart, amelynek legérdekesebb tárgya az lesz, hogy egy utcát **Rákóczy Ferencz** emlékeztére a hős fejedelem nevével nevezzék el, a közgyűlés egy korábbi határozata értelmében. Tervbe van véve, hogy **Zöldfa-utczát** nevezzék el **Rákóczy utczának**. Mindenesetre kívánatos, hogy a város egyik kiválóbb utcáját nevezzék el a labanczverő hősről. Azonban idejét látók már annak, hogy **Pázmány Péter** emléke is meőrökíttessék Nagyváradon, — ezt ugyanis elhatározta már egyszer a város.

* **Nyomdatulajdonosok szervezkedése.** A nagyvárad nyomdatulajdonosok vasárnap délelőtt értekezletet tartottak és elhatározták, hogy a kartársi szellem fejlesztése és a közös érdek előmozdítása céljából testületi szervezetet létesítenek. Elnökké **Láng Józsefet** választották meg. Bizottságot alakítottak, amely egyetemes nyomtatvány-árjegyzéket dolgozzon ki; a bizottságba **Csádvácssy Gyulát**, **Láng Józsefet**, **Keumann Vilmost** és **Sonnenfeld Adolfot** választották. Elhatározták, hogy a Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos szövetségébe valamennyien belépnek; egységes nyomdai munkarendet dolgoznak ki és az Országos Szövetség útján mozgalmat indítanak a nyomdai termékek beszolgáltatása tárgyában kiadott miniszteri rendelet sérelmei ellen.

* **A Fő-utca kövezése.** A belügyminiszter figyelmeztette nem régea Nagyvárad városát, hogy a felszaporodott kölcsönök miatt újabb költséges alkotásokat ne létesítsen. Így a papíron jól is hangzik ez, de megtartani nehéz, mert önmaguktól tolnak előtérbe az újabb és újabb szükségletek. Ilyen a Fő-utca rendezése, újra burkolása, amely ugyan nem a város házipénztárát, hanem a közuti alapot terheli, de csak kölcsön útján vihető keresztül. Az még a legnagyobb baj, hogy nagyon is a város nyakába szakadt ez a munka s már nem lehet elodázni. **Köszeghy József** főmérnök kidolgozta a Fő-utca új burkolásának a tervét. Kimutatja a főváros adatai alapján, hogy nem mindig az a legolcsóbb burkolási anyag, amelynek a kiépítése legkevesebbe kerül, mert a fenntartás összege nagyon befolyásolja a költségeket. A főmérnök ajánlja, hogy a Fő-utczának a vasutól Sztaroveszky-utczáig a járdákat betonból, a kocsitutat keramitból készítsék; a Fő-utczának a Szent László-hídig terjedő többi részét pedig úgy a gyalogjárókat, mint a kocsitutat öntött aszfaltból készítsék el. Ezek a burkolási munkálatok 472,650 kor. 70 fillérre kerülnek. Ezen felül az utcát teljes hosszában kell csatornázni; a Párispatak hidját új. építeni s az utca egy részét befásítani. Ezekkel a munkálatokkal együtt az utcaburkolás és rendezés 587,818 korona 95 fillérre van felvéve. Ezen összegből azonban a felbontott anyag értéke fejében és a háztulajdonosok hozzájárulása címén mintegy 115.000 korona megtérül. A költségeket 15 évi törlesztés mellett kölcsön útján véli a főmérnök beszerezhetőnek.

* **Vizsgálati fogoly mint kéregető.** Az Orsolya-zárdában tegnap délután egy kopottas férfi ment be kéregetni. Minthogy pedig ugyanakkor **Pataky** fogalmazó is a zárdában volt, nyomba vallatóra fogta a gyanús külsejű és magaviseletű egyént, majd miután vonatkozott kitérőre vonatkozólag adatokat adni, a rendőrségre vitte. A jeles férfiről, kinél két rendbeli kérvényt és 28 fillér készpénzt találtak, hamarosan kiderült, hogy **Molnár Elek** nagybocskani illetőségű 32 éves volt jegyzői irnok, szökött vizsgálati fogoly, akit ily minőségben a veszprémi kir. törvényszék is körözött. Molnár körülkelül másfél hét óta tartózkodik Nagyváradon és **Szerecsányi** püspöknél is tisztelgett már 10 korona eredménnyel. Egyébként kérvényeket ír. Egyet **Vay Gábor** gróf berkessi nagybirtokosnak egyet pedig özv. **Báró Gerliczy Félix**nének. E kérvényekben felemlíti, hogy az ex-lex miatt álláshoz nem juthat s így pénzübeli támogatást kér. Molnárt egyelőre lezárták.

* **A sztrájk után.** A nagyvárad nyomdászsztrájk alkalmával a sztrájkolók tudvalevőleg a nyomdai tanoncokat is elutaztatták s azok egy része csak az egyezés létrejötte után került elő. Szentesen a múlt hónapban volt a nyomdász-sztrájk. Ugy látszik, hogy a tanoncokat ott is eltűntették. A Rendőri Köz-

lőny leujabb száma ugyanis országosan körözött szeptest nyomdász tanonczot, akik a sztrájk alkalmával tőntek el. Valószínű azonban, hogy azóta már visszakerültek az elveszett tanulók. Csak aztán többet ne kerüljenek bele a Rendőri Közlönybe a nebulók; — a mostani szereplést majd csak kiheverik.

* **Szegények segélyezése.** Az ideai jótékony-sági akció soráig eddig 12 vagon fát osztott ki Gerő Armin rendőrkapitány a szűkölködők közt. Az akció támogatására a Léderer és Kálmán-féle szeszgyár részvénytársaság igazgatósága a tegnapi napi folyamán 200 koronát külelő Gerő Armin rendőrkapitány, mint a segélyezést eszközölő bizottság elnökének kezéhez a szegények részére kiosztandó tűzi fára. A nemes szívű adományért e helyen mond a bizottság köszönetet.

* **Csizmadiák verekedése.** A nagyhid újárósi végénél levő Vincze féle kocsmá előtt tegnap dél előtt nagyszabású verekedést rendezett 6 ittas csizmadia legény, akik előbb ifjú Ullmann Izidor kocsisát Cseh Sándort verték össze, majd a Moskovits szálló előtt egymást döngették el. Végül pedig egyesült erővel az Országosat teljesítő rendőrt támadták meg. A harcziás csizmadia segédekét névszerint Lammer Ferenczet, Módi Sándort, Palócs Jánost, Papp Mihályt, Sárosi Lajost és Balogh Imrét több rendőrnök sikerült megfékezni, s bekísérték a rendőrségre. Mindannyian lezártattak s ellenük a büntető eljárás folyamatba tetellett.

x **Kovács L. és Társa** cég lapunk mai számában közölt hirdetésére tisztelettel hívjuk el olvasóink szíves figyelmét. — Egyszeri próba vásárlás elegendő arra, hogy ezen üzlet pontos kiszolgálásáról, arui jó minőségéről, valamint az árak rendkívüli olcsóságairól bárki meggyőződést szerezzen.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Kedd: Cziterás, operett.

Szerda: Folt a mely tisztit, dráma.

Csütörtök: Két szék között a pad alatt, új vigjáték itt először.

Péntek: Két szék között a pad alatt. (új)

Szombat: A vándorlegény, új operett, itt először. Eysleről.

Vasárnap: A vándorlegény.

A cziterás.

Jól esik a sok, már-már orfeumba sem való új operett közt néha fel-felbukkanni látni a régi jó magyar operetteket, a melyeken még a költészet tiszta hava ragyogott. Azóta a hó sárrá olvadt — de a kinek izlése és ép érzéke van, az ma is szívesebben nézi a havat, mint a sarrat.

Konti egyik kedves zenéjű, bohó operettjét, a Cziterást kár volt: eddig is fel nem ujtani. Nem valami kiváló alkotás, meséje kopott, zenéje a szokott Konti-zene, élcei ismeretesek, de az egészen végigvonul valami tőde költőiség, játszi jókedv, a mely a nézőre is átragad. Ez a hangulat feledteti a darab gyengéit s ezért a hangulatért érdemes lesz a Cziterást még sokáig műsoron tartani.

A három komikus tartotta tegnap jó kedvben a színházat. **Bérczi** és **Sziklai** két titkos rendőre már megjelenésével is csupa nevetést fakasztott. Az, hogy egyikük sem operasnékes, most csak előnyük volt komikus játékhoz, komikus megjelenéshez komikus hang: kész derűtség. A kacagás az »Es ön hiszi?« kuplé-

nál érte el tetőpontját. Csatlakozik hozzájuk siker dolgában **Szalmáry** (Kukurilla), a kormányzó pompásan kifigurázott szerepében.

Parlaghy Kornélia kitűnően énekelt; lágy, tiszta hangja főleg **Békefivel** énekelt szerelmi keletésben pompásan érvényesült. Dícséret illéti **Békefit** is, hasonlóan **Horváthot** (cziterás) szép énekéért, ötletes, élénk játékaért. **Haller** Irmának a II. felvonás monológjával szép alkalma lett volna kitűnni; sajnos, nem dolgozta ki a jelenetet elég részletesen, elsiette, kevés változatosságot öntött belé s a várt sikert fél-sikerré zsugorította. T. **Pogány** Janka kisebb komikus szerepben tetszett.

Az énekkar, főleg a szoprán a fináléknál nem volt mindenütt teljesen biztos,

Dr. K. A.

Két szék között a pad alatt. A színház vigjátéki személyzete naponta erősen próbál Calderoninak e fennit című nagyszerű verses vigjátékából. Az igazgató személyesen vezeti a próbákat, a melyek már annyira előrehaladtak, hogy a váradi előadás csütörtökön, jan. 21-én okvetlen meglesz tartható. A főszerepeket. E. Kovács Mariska, László Irén, Berlányi Vanda, Agnely Irén, T. Pogány Janka, Tóth Elek, Bérczi, Désy, Szarvasi, Szőke játsszák.

Vándorlegény. Mig a vigjátéki személyzet a Két szék közt a pad alatt című új vigjátékot próbálja, addig az operett személyzetnek ugyancsak erős feladattal van dolga Eysler **Vándorlegény** című új operettjét próbálják erősen, e nagyszabású, inkább operaszerű-operettnek is e héten lesz a premierje.

Folt a mely tisztit. Ez a hatalmas dráma, mely a budapesti nemzeti színháznak állandó voazó műsor darabja, kerül szerdán jan. hó 20-án, színtre a váradi színházban első rangu szerep kiosztásban. Főszereplők lesznek K. Kápolnay Juliska, E. Kovács Mariska, Somogyiné, Keszler, Bognár, Désy, Szőke.

Frizzó (Fregoli) Nagyváradon. A világhírű átváltozó művészzel végre sikerült a szerződést megkötöni s nevezett művész jan. 26 án megkezdí vendégszereplését.

Cziterás. Konti nagyszerű operettje kerül ma este színtre másodszer a Szigligeti-színházban.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 109. Bérletszám 105. (páratlan.)

Ma, kedden 1904 január 19-én:

Cziterás.

Operette.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnítás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán január 20-án

Folt a mely tisztit.

Dráma.

Igazságszolgáltatás.

Egyhangú felmentő esküdtszéki verdikt.

Vasárnapi számunkban aprólékos részleteiben is aimerítően megirtuk annak a véres utikaladnak a történetét, melynek egyrésztől egy emberélet esett áldozatul, másrésztől **Ludvig** Jenő szenjobbi gazdálkodóra az emberölés vádjá nehezedett.

A nagyváradi törvényszék esküdtbírószága tegnap tárgyalt ez ügyben **Millye** Gyula táblabíró elnöklésével.

A védelmet **Hegyesi** Márton, a vádat pedig **Korn** Lajos kir. alügyész képviselte.

Esküdték: Stauber József, Posztós István, Nagy L., Imrik Gusztáv dr., Eleméry Ferencz, Szilágyi Gábor, Ervin Manó dr., Hoványi Géza dr., Váradi Mór, Kőteles Gáspár, Vaday József, Rieger Gusztáv.

Pótesküdték: Altnóder Vincze és Veres István.

Az esküdtszék megalakulása után **Ludvig** Jenőt hallgatta ki az esküdtszék.

Ludvig Jenő előadta a részeg parasztlak támadását s hogy mint kényszerítette az önvédelem lövésre minden megfontolás és előre-látás nélkül.

A vádlott kihallgatása után

Grósz Menyhért és dr. **Gerő** Sándor törvényszéki orvosok adtak véleményt a lövés s ebből következtetve a lövés természetéről. A löcsatornák az agyban lejtősen haladnak, amiből megállapítható, hogy a lövés **lefelé tartott fegyverből** történt, tehát a célzás vagy megfontolt lövés ki van zárva.

A szakértők vallomása után kihallgatták az elhunyt **Uláh** Gábor nejét és az eset szemtanuit: **Gávrís** Gábor, **Gávrís** Lászlót és **Móga** Demetert, akik bizonytalan vallomásukkal terbelő körülményeket említenek.

E vallomásokkal szemben **Balogh** Illés az eset történetét aprólékosan elmeséli, még pedig úgy, hogy a vallomás elhárítja az emberölés vádját.

A bizonyítási eljárás befejezése után az esküdtékhez intézendő kérdések megszövegezésére visszavonult az esküdtbírószág.

A főkérdésben előzetes szövegezésből eredő hirtelen támadt erős indulásban elküvetett emberölésben kérdezik, hogy büntös-e **Ludvig** Jenő. A nagyarányú pörbeszéd után

Az esküdték visszavonultak verdikt hozatalra. Hosszas értekezlet után dr. **Hoványi** Géza, az esküdték választott főnöke hirdette ki a **felmentő verdiktet 12 szóval egyhangúlag nem találták bűnösnek Ludvig** Jenőt az emberölés büntetésében. A felmentő verdiktet alapján az **esküdtbírószág** **Ludvig** Jenőt a vád alól felmentette. Az ítélet ellen az ügyész semmisségi panaszt jelentett be.

Fölmentett szocziálisták. Az elmúlt nyár végén: szept. 9-én este történt, hogy a szocziálistáknak egy meg nem engedett népgyűlése miatt az utca népe tüntetést rendezett. A tüntetés azután annyira elfajult, hogy a rendőrség is kénytelen volt kivonulni. Ennek az esetenek volt tegnap a szerencsés kimene-telű epilógusa a törvényszéki palota III. számú büntető tárgyalási termében.

A bíróság elnöke: **Csulyok** Béla, bírák: **Mihályházy** Kálmán és **Máté** György. A tüntetésen jelen volt, de részt nem vett két szoczialista: **Ehrenfeld** Adolf és **Nagy** Lajos ülték a vádlottak padján, hatóság elleni erőszakkal voltak vádolva. A teremben a pártvezetőség tagjai jelentek meg teljes számban. Tizenhat tanu volt beidézve. Többnyire rendőrök. Továbbá **Lőrinczy** Gyula tb. alkapitány és **Réz** Bertalan r. biztos.

A vallomás-ok csak némi részben voltak terhelők. A tanu kihallgatása egész déli fél 1 óráig tartott s így a vad- és védbeszédekre csak délután került sor. **Baróthy** Pál dr. kir. alügyész a vádlottak ellen fentartotta a ható-

ság elleni erőszak vádját. Utána *Halász Lajos* dr. mondta el nagyszabású és helyesen érvelő védelmét, melynek eredménye az volt, hogy a vádlottakat a bíróság fölmentette. A tárgyalás késő este fejeződött be.

MULATSÁG.

Farsangi Naptár.

Január 23. Bary-kolon záróestélye a Zöldfában.
Január 24. A P. Szőlősi Olvasókör táncmulatsága a Jégginczében.
Január 30. Kiskereskedők táncestéje a Kereskedelmi csarnokban.
Február 6. Helyőrségi bál.
Február 7. Kath. Legényegylet bálja a Zöldfában.
Február 13. Kath. Kör. bálja.

Gyűlés a katolikus bál ügyében.

A Katolikus Kör választmányától nyert újabb megbízás folytán felkérem a vigalmi bizottság t. tagjait, szíveskedjenek ma d. u. hat órakor a kör könyvtári helyiségében lehetőleg teljes számmal megjelenni.

Tárgy:

1. a tisztikar megalakítása;
2. a költségvetés és egyéb fontos teendők megállapítása.

Dr. Krüger Aladár,
vigalmi bizottsági elnök.

A 48-asok bálja.

A nagyvárad 48-as népkör vasárnap este tartotta meg a Zöldfa dísztermében szépen sikerült bálját, melyen mindvégig lelkes hangulat uralkodott.

A négyest 80 pár táncolta.
Jelen voltak:

Bencz Gyuláné, Borátky Gyuláné, Bereczky Gézáné, Bereczky Sándorné, Bereczky Zsigmondné, Béres Jánosné, Boros Péterné, Damalik Károlyné (Bpest), Diósi Istvánné, Diósy Ferenczné, Erdélyi Péterné, Fazekas Sándorné, Görömböi Pálné, Kágyi Lajosné, Kállay Elekne, Kauzsil Lipótné, Király Zsigmondné, Iványi Istvánné, Kovács Miklósné, Molnár Gaborné, Mudora Józsefné, Pásztor Sándorné, Pris Sándorné, Seres Jakabné, Szántay Gyuláné, Szeges Jánosné, Tilk Józsefné, B. Tóth Károlyné, Török Sándorné, T. Rácz Etelka, Rimóczy Józsefné, Varga Lajosné, Vasas Gáspárné.

Leányok: Ballay Juliska, Balázs Juliska, Barátky Etelka, Balla Anna, Bencz Ida, Bereczky Giza, Béres Róza, Bogár Ida, Diósi nővérek, Hajnal Róza, Illés Juliska, Iványi Mariska, Juhász Gizella, Juhász Etelka, Kauzsil Juliska, Kágyi Erzsike, Kállay Teruska, Király nővérek, Makra Mariska, Molnár Irma, Molnár Róza, Mudora Jolán Kovács Margit, Pásztor Margit, Prokop Juliska, Spitzer Berta, Szabó Róza, Szántay Etelka, Szekovits Juliska, Teoka nővérek, Tóth Ilonka, B. Tóth Mariska, Tilk Erzsébet, Török Mariska, Ungváry Mariska, Varga Juliska, Varga Zsófia, Vajas Katicza Vasas Erzsike, Vonhenner Erzsike.

A Bary kolon záróestélye. A Bary Józsefné védnöksége alatt szép sikerrel lefolyt kolonestélyek befejezését a kolonestélyek vezetője *Kovács Tivadár* balletmester szombaton, e hó 23-án este a Zöldfa szálloda dísztermében záróestélyt rendez. Belépődíjak: családjegy 4 személyre 5 korona, személyjegy 2 korona. Jegyek előre válthatók Huzella M. czég üzletében. Kezdeté 8 órakor. Az estélyen Bura közkedvelt bandája játszik. A meghívókat tegnap küldték szét.

A P. Szőlősi Olvasóegylet táncmulatsága. A P. Szőlősi Olvasó Egylet 1904. január 24-én a Jéggincze vendéglőben zárókörű táncmulatságot rendez. Belépti-díj személyenként 1 korona. Kezdeté 7 órakor. Jó zenéről, ételkről és italokról gondoskodva van.

NYILTTÉR.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy *Bémer-téri fióküzletemet* feloszlatom s ennélfogva a raktáron lévő *férfi divat-, díszmü- és játékárakat* mélyen leszállított áron (beszerzési áron alul)

teljesen kiárusítom.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat nagyáruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Telefon 362. 449

Az üzlethelyiség berendezéssel együtt kiadó.

Névjegyek

szép kivitelben, jutányos árban

készíttetnek

a *Szent László nyomdában,*

Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

TAVIRATOK.

A Ház ülésének vége.

Budapest, jan. 18. (Saj. tud. táv.) Az ülés végén *Várady, Molnár* Akos képviselő interpellációjára — kijelentette, hogy a postásoknak a fizetési pótlékot még e hét végén ki fogják utalni. A választ tudomásul vették.

Itt említjük meg, hogy *Polonyi Géza* szerdán fog beszélni.

A miniszterelnök vendége.

Budapest, jan. 18. (Saj. tud. táv.) *Tisza István* gróf miniszterelnöknek vendége volt Bécsből. *Fellmájer* vezérőrnagy, aki a hadügyi miniszteriumban a hadügyi oktatás vezetője. Uzenetet hozott *Pitreichtől*. Még pedig a katonai engedmények ügyében. Igéri, hogy a közte és a magyar miniszterelnök között létrejött megállapodások megvalósulnak. Erre nézve a delegációban kötelező nyilatkozatot is tett.

Háboru a keleten.

Budapest, jan. 18. (Saj. tud. táv.) Tokióból jelentik, hogy egy tartomány föllázadt. Az orosz kormány már mozgósította is csapatait a fölkelők leverésére. Az özvegy kínai császárné egybehívta kormányfőit és tanácsot tartott. Az ország vezetői kijelentették, hogy a kínai hadsereg jelen állapotában oly gyenge, hogy egyáltalán lehetetlen a konfliktusba beleavatkozni.

A kaszinó-párt köréből.

Budapest, jan. 18. (Saj. tud. táv.) A kaszinó-párt tagjai nagyszámban megjelentek a szabadelvű pártkörben, élükön *Andrássy Gyula* gróffal. Többek között említve lön, hogy legközelebb ismét meghívások történnek Bécsbe. Hír szerint a meghívandók között lesz *Andrássy gróf* és *Darányi is*.

Frank Boriska nyilatkozata.

Budapest, jan. 18. (Saj. tud. táv.) *Frank Boriska* nyilatkozik a róla elterjedt különféle híresztelések dolgában. Kijelenti, hogy még mindig hites felesége *Károlyi György* grófnak.

Az orosz-japán háboru.

Konstantinápoly, január 18. Török részről közlik a bolgár kormányval, hogy egyidejűleg a szövényeknek adott közböcsánatot és az azokat visszahonosító iradéval, melyet a portának az entente hatalmak nagykövetségeihez f. hó 10-én intézett közlemény is idéz, még egy iradét bocsátanak ki a Bulgária ellen való rendőrségi vám és forgalmi intézkedések megszüntetésére vonatkozólag. A felfüggesztés ezideig nem történt meg.

Konstantinápoly, jan. 18. A kirillisszei szandsákban lévő *Vaszilikó* mellett török jelentés szerint a komitácik három mohamedán lakost megöltek, miért is valamint más okokból, számos letartóztatás történt. A letartóztatottak van között a Drinápoly melletti Krokonvánból való 56 katolikus bolgár. Ugyancsak török jelentés szerint a szerreszi szandsák északi részében komitébandák bukkannak föl. (M. T. I.)

A szökevény huszár.

Budapest, jan. 18. (Saj. tud. táv.) Már régebben történt, hogy *Hór János* a 14. huszárezred közlegénye csapattestétől megszökött. De csakhamar elfogták. A haditörvényszék elé állították és mint katonaszökevényt halálra ítélték. Már a vesztőhelyen voltak és éppen végre akarták hajtani az ítéletet, amikor megérkezett a királyi kegyelemlevél, amely a halálbüntetést 20 évi börtönre változtatta. Midőn ezt kihirdették előtte, a huszár rávetette magát a hadbíróra. De merénylete nem sikerült, mert a körüllevők szándékának kivitelében meggátolták.

REGÉNY CSARNOK.

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Írta: Max Pemberton.

Csönd lett. Majd rövid gondolkodás után én szóltam:

— Ha *Dolly Venn* harang zót hallott a múlt éjszaka, ez csak a vészharang lehetett, a melyről *Bellenden Ruth* beszél. Nem mehetünk le innen a szigetre, mert *Ruth* azt mondja, hogy ez kész halál. S nem maradhatunk ide fönt

se, a sziklatető, mert itt meg éhen halunk. Ha valaki tud még egy harmadik módot is, amelyen szabadulhatnánk: álljon elő vele, én hálás szí-
vel megköszönöm. Annyi bizonyos, hogy kemény diót kell feltörnünk!

A három ember csak rám bámult, de egyik se tudott felelni. Azt hiszem, hogy mindnyájan egyet gondoltunk: — Hogyha a Dél-Csillaga nem jön értük hamarosan, négy ember a legénységéből nem sokára semmit se fog törödni vele!

XI. FEJEZET.

Melyben világosság támad a tenger alatt.

A nap forrón sütött és a tikkasztó hőséget egyetlen fuvalat sem enyhítette. Behúzódtunk a kiugró szikla-boltozat alá és szinte órákig szóltanul vizsgáltuk a szemhatárt. Legfőleg csak azt kérdegettük egymástól, hogy miért nem jött föl Clair-de-Lune, vagy mi tartóztatja a Dél-Csillagát? . . .

Hogy az öreg francia miért nem jött föl, avval körülbelül tisztában voltam a Dolly elbeszélése óta: de hajó elmaradása, az már érthetetlen volt. Vagy nem jöhetett segítségünkre, vagy pedig mister Jacob rosszul értette meg a szándékomat. Nem tudtam mit gondoljak; de egy bizonyos volt, hogy akár napos, akár alvó évszak van a szigeten, nekünk végünk, ha gyors segítség nem érkezik.

— Ha az a bolond francia azt mondja, hogy most van az alvó évszak, hát szunditunk egyet, — dühögte Bligh Péter, ugy három óra tájban. — Ambár az álommal még senki sem lakott jól; s én is jobban szeretnék egy ür-czombom rágódni . . . még a foghagymát is elengedném róla.

A többiek nevettek a beszéden és Seth Barker még tódította a tréfát. Én azonban se nem nevettem, se nem szóltam. Legjobban sajnáltam a szegény kis Dollyt, ambár a ficzkó ugyancsak férfiasan tűrte a nehéz sorsot.

— Éhes-e, Dolly? — kérdeztem néha.

— És a fia, — bár a kérdés meglehetősen ostoba volt — hisz tegnap óta kopaltunk mindannyian! hangosan kacagva felelt, nehogy megsajnáljam!

— Azt mondják, uram, hogy a bőjtölés nagyon egészséges. Legalább a papunk mindig erről prédikált a templomban. Legalább majd mindnyájan szentek leszünk s mivel mister Péter birja legjobban a koplalást, ő lesz a főszent a mennyországban!

Bligh Péternek azonban nem tetszett a tréfa; sokkal éhesebb volt, semhogy nevetni lett volna kedve és mérgesen förmedt rá a kis Dollyra:

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

Budapest, jan. 17.	
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, jan. 17.	
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab apr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jan. 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	91.25
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	98.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	98.50

Magyar nyerelemény-sorsjegy-kölcsön	209.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	163.—
Osztrák járadék papirban	100.30
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák	100.50
Osztrák államsorsjegyek	155.—
Osztrák magyar bank részvény	771.50
Magyar hitelbankrészvény	678.—
Osztrák hitelintézet részvény	672.—
Párisi vista	19.08
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.12
Németbirodalmi márka	239.55
Londoni vista	95.90
20 márkás arany	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

14713—1903. T.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Nagyvárad takarékpénztár részvénytársaság végrehajtónak Poyvár János (aős Hotya Katalinnal) nagyvárad lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagyvárad 3010. sz. tjkvi betétben A + 1. sor 4475. hr. szám alatt felvett Várad-Külvároson fekvő 231 népsor számú házra a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatosítására határidőül 1904. évi február hó 10-ik napjának délelőtti 9 óráját a nagyvárad kir. törvényszék árverelő helyiségébe Nagyváradon kitzte.

Kikiáltási ár 900 korona, azonban az árverésre kített ingatlan szükség esetén ezen áron alul is elfog adadni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál és Nagyvárad város Rendőrkapitányi hivatalánál tekinthetők meg.

Nagyváradon, 1903. évi október hó 27-én, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál.

Hraball,

kir. törvényszéki albiró.

601.

9898—1903. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác végrehajtónak Borod János és társai végrehajtást szenvedő elleni 56 kor. tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék (a vaskóhi kir. járásbiróság) területén lévő Gyigyisény községben fekvő a gyigyisényi 114. sz. tjkvben A I. 18—35. rsz. a. foglalt ingatlanokból B 10—14. rsz. alatt végrehajtást szenvedettek megillető jutalékra az árverést 840 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árral elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1904. évi február hó 3-ik napján d. e. 9. órákor Gyigyisény községében megrendelt nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át vagyis 84 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1903. évi nov. hó 17. napján. A belényesi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Lukács Lajos,

kir. albiró.

603.

9174—1903. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác végrehajtónak Balázs Filimon és társa végrehajtást szenvedő elleni 39 kor. 74 fill. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék (a belényesi kir. járásbiróság) területén lévő Sebes községben fekvő a sebesi 44. sz. tjkvben A I. 17—20., 27—30., rsz. a. foglalt ház, beltelék, szántóföld, legelő és erdőjárandóságra 508 kor.-ban; a sebesi 383. tjkvben A I. 1—3., 5—8. rsz. alatt foglalt ház, beltelék, szántóföld, legelő és erdőjárandóságra az árverést 486 kor.-ban ezennel megállapított kikiáltási árral elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1904. évi február hó 3-ik napján délelőtti 9 órákor Sebes községében megrendelt nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 50 korona 80 fillért, 48 korona 60 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes, 1903. évi november hó 17. napján.

A belényesi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Lukács Lajos,

kir. aljárásbiró.

604

1107—1903. végh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében, ezennel közhírré teszi, hogy a sátoralja-ujhelyi kir. törvényszéknek 10760/1903. V. számú végzése folytán a sárospataki takarékpénztár részv. társ. sárospataki cég végrehajtató javára özv. dr. Pallagi Gyuláné érmihályfalvai lakos ellen 566 kor. s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróságilag lefoglalt és 647 kor.-ra becsült butornemüekből álló ingóságok, 566 kor. tőke ennek 1903. év április hó 28. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj, eddig összesen: 94 kor. 83 fill. per-, végrehajtáskéreti-, foganatosítási költség erejéig nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a székelyhidi kir. járásbiróságnak 1903. évi V. 583/3. sz. végzése folytán a helyszínén, vagyis Érmihályfalván, alperes lakásán leendő eszközzésére 1904-ik év január hó 30-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsárán alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

A meennyiben ugyanezen ingóságok más végrehajtatók javára le- vagy felülfoglalva vannak — az árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében mindazon végrehajtatók, foglalatók és felülfoglalatók követelésének kielégítésére rendeltetik el, kiknek javára az árverési hirdetmény kibocsátása napjáig a foglalás már foganatosított.

Kelt Székelyhiden, 1904-ik év január hó 11. napján.

Jóny Lajos,

kir. bir. végrehajtó.

602

Hajnal Ferencz

fűszer-, csemégye-, bor-, d'ligyümölcs- és vadas-
kereskedése

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
Széchenyi-szállóval szemben.

A közlegő disznóölési időnyre ajánlom
saját találmányu

Sonka-pácizomat,

mely minden háztartásban nélkülözhetetlen.
E pácizom készített sonkák tulajdonságai,
hogy füstölés után (egész évben) sem szá-
rad ki s szép piros színt és kellemes za-
matot kap.

1 klg. ára 64 kr.,

mely elegendő 4 sonka bepácizolásához.

Ujdonság!

Ujdonság!

Ujdonság! Versézi Must-kolbász 1 drb 85 kr. Oszy Sándor. Mindennemű halak, conservek, teák, rumok, teasütemények, bel- és külföldi

Mindennemű halak, conservek, teák,
rumok, teasütemények, bel- és külföldi

gyógy- és asztali borok,

magyar és francia pezsgők és cognacok.
AUBETIN & Cie. francia pezsgő és a
világhírű

Előpataki gyógyviz

főraktára Bihar, Békés és Szilágymegyeék
részére.

Nagy raktár sajtok, turók, prágai
sódar és hideg felvágottakból.

Naponta friss teavaj.

Vidéki megrendeléseknél csomagolás és
vasúthoz szállítás teljesen díjtalanul esztö-
zölletik.

Számos megrendelést kérve, maradok
kiváló tisztelettel

HAJNAL FERENCZ.

Ujdonság! Méggy Foot-Ball bombái a legújabb csokoládés
gourmand csemégye 1 darab 15 kr.

Arany órák

chronomètre és ütőszervekkel
fél árban

már 120 koronától, valamint minden-
nemű ékszer a legolcsóbban
kapható:

KÁLMÁN SÁNDOR
ékszerésznél.

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Javítások és átalakítások a legfino-
mabb kivitelben.

Telefonszám: 409. Telefonszám: 409.

Hirdetmény.

A „Nagyvárad Hítelbank Részvény-
társaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad
betéteket könyvecskére és folyó számlára:
6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os**
kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol
váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre
előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

Az igazgatóság.

225

Kereskedő Urak!

Van szerencsém b. tudomásukra
adni, hogy mindennemű faedényt, u. m.
vedret, puttont stb. a lehető legolcsóbb
árban és legjobb kiszolgálás mellett száll-
litok.

Becses pártfogásukat kérve

Tisztelettel

597.

Szabó Pál,

Tiszolcz (Gömör m.)

Belépési felhívás!

A »Nagyvárad Hítelbank takaré- és
segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kívánók ezen szándékukat
a »Nagyvárad Hítelbank r. t.« üzleti he-
lyiségében (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)
bejelenthetik. Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletész 20 fillér —
beiratási díj üzletészenként, egy- és min-
denkorra — 10 fillér.

A szövetkezet célja a tagokat a
tőkegyűjtésre serkenteni és a hitelt
igénybevevő tagoknak olcsó kamattal
— jótállás nélkül — hitelt nyújtani.

Befizetés mindennap — egész napon
át, vasár- és ünnepnapokon d. e 9—10
óraig eszközölhető a »Nagyvárad Hítel-
bank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth
Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903 decz. hó 1.

Nagyvárad Hítelbank
takaré- és segélyszövetkezet
igazgatósága.

502

Még egy pár napig tart

az eladás a volt Andriska-féle üzletben (volt Kunz József
és Tsa helyiségben), most már minden árban eladjuk a
raktárt.

1 méter csipke — — — — 2 fillértől feljebb.
1 » aljsínór — — — — 1 » »
1 matring selyem — — — — 2 » »

és a többi cikkek hasonló árban.

Tisztelettel

Kovács L. és Társa

